

NÁRODNÝ INŠPEKTORÁT PRÁCE
Masarykova 10, 040 01 Košice

INFORMAČNÁ SPRÁVA
o plnení Koncepce integrácie cudzincov v SR za rok 2013

Číslo úlohy : 405

Správu predkladá : Ing. Bartolomej Dorov, odbor riadenia inšpekcie práce

Správu schválil: Ing. Andrej Gmitter – generálny riaditeľ

Rozdeľovník: 1 x NIP Košice
1 x MPSVR SR

Základným zámerom Koncepcie integrácie cudzincov je určenie legislatívnych, organizačných, koncepčných a praktických opatrení a nástrojov integračnej politiky SR programu integrácie cudzincov v rámci Slovenskej republiky. Daná agenda je základným rámcom spolupráce a koordinácie hlavných subjektov v tejto oblasti. Na jej vypracovaní a uplatnení v praxi sa spolupodieľajú viaceré orgány štátnej správy, samospráva, akademická obec, predstavitelia medzinárodných organizácií, mimovládny sektor a zástupcovia komunit cudzincov na Slovensku.

Rovnaké zaobchádzanie so všetkými ľuďmi a s tým súvisiaci zákaz diskriminácie sú základnými princípmi každého právneho štátu. Právny poriadok demokratickej spoločnosti musí v rámci všeobecnej ochrany základných ľudských práv a slobôd uznávať a chrániť aj zásadu rovnosti a potierať akékoľvek diskriminačné praktiky. Integrácia cudzincov, ktorí majú povolený pobyt na území Slovenskej republiky a v rámci migrácie sa chcú začleniť do našej spoločnosti, môže byť úspešná iba vtedy, keď tieto osoby budú adekvátne chránené pred diskrimináciou. Spoločná integračná politika krajín EÚ, na ktorej participuje aj Slovenská republika, je východiskom Koncepcie integrácie cudzincov v Slovenskej republike ako základného rámca politiky začlenenia týchto osôb do spoločnosti.

Smernica Rady 2003/109/ES zo dňa 25. novembra 2003 o právnom postavení príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom, stanovuje, že osoby s platným dlhodobým pobytom majú nárok na rovnaké zaobchádzanie ako štátni príslušníci krajiny vo vzťahu k prístupu k zamestnaniu a samostatnej zárobkovej činnosti, k podmienkam zamestnávania a pracovným podmienkam vrátane podmienok, ktoré sa týkajú ich prepustenia a odmeňovania.

Kompetencie orgánov inšpekcie práce v danej oblasti sa týkajú najmä pracovnoprávnych aspektov oblasti integrácie cudzincov a sú definované vo všeobecnom legislatívnom rámci zákona č. 125/2006 Z.z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V zmysle § 2 ods. 1 písm. a) tohto zákona je inšpekcia práce dozorom nad dodržiavaním pracovnoprávnych predpisov, ktoré upravujú pracovnoprávne vzťahy, najmä ich vznik, zmenu a skončenie, mzdové podmienky a pracovné podmienky zamestnancov, ako aj dozor nad dodržiavaním právnych predpisov, ktoré upravujú zákaz nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania. Zamestnancami sú v kontexte tohto legislatívneho vymedzenia aj cudzinci, ktorí na základe platného pobytu a pracovného povolenia vykonávajú prácu v pracovnoprávnom vzťahu.

Pojem cudzinec je legislatívne definovaný ako príslušník tretej krajiny, t.j. krajiny, ktorá nie je členským štátom Európskej únie, iným zmluvným štátom Dohody o Európskom hospodárskom priestore alebo Švajčiarskou konfederáciou alebo osoba bez štátnej príslušnosti.

Nakoľko status cudzinca vo väčšinovej spoločnosti prijímajúceho štátu je obvykle spojený s relatívne nízkou úrovňou povedomia o vlastných právach, je odôvodnené predpokladať, že

takéto osoby môžu byť skôr využívané na nelegálne zamestnávanie, preto je v rámci zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní kontrolovaný aj potenciálny výskyt týchto porušení zákona.

Podľa § 7c ods. 1 uvedeného zákona je kontrolný orgán pri výkone kontroly nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania povinný informovať štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý bol nelegálne zamestnaný, o jeho práve podať podnet, ak mu dohodnutá mzda nebola vyplatená, o jeho práve uplatniť si nárok na dohodnutú dlžnú mzdu a o jeho práve na doručenie dlžnej mzdy do krajiny, do ktorej sa vráti alebo bude administratívne vyhostený na náklady právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ktorej bola právoplatne uložená pokuta za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania.

Inšpektoráty práce ako štátne orgány majú zároveň v zmysle medzinárodných dohovorov o ochrane ľudských práv povinnosť pôsobiť v zmysle prevencie a systémového pôsobenia v oblasti diskriminácie v pracovnoprávných vzťahoch. Podľa § 13 Zákonníka práce v platnom znení sa zákaz diskriminácie v pracovnoprávných vzťahoch uplatňuje aj na cudzincov a rôzne potenciálne dôvody ich diskriminácie. Zároveň garantuje za zákonom stanovených podmienok ich rovnaké postavenie s ostatnými zamestnancami v Slovenskej republike. Orgány inšpekcie práce v rámci svojich výkonov monitorujú riziká integračnej politiky prisťahovalcov v Slovenskej republike a svojím podielom prispievajú k napĺňaniu tejto štátnej koncepcie v oblasti dozoru nad dodržiavaním zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, v oblasti dodržiavania adekvátnych pracovných a mzdových podmienok vrátane podmienok na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Pri vykonávaní práce cudzincov sa popri forme pracovnoprávneho vzťahu – zamestnania inšpektori práce stretávajú aj s výkonom ich činnosti v rámci podnikania, pričom kontrola pracovných podmienok podnikateľov je mimo zákonných kompetencií inšpekcie práce. Obe formy sú spojené s výhodami i nevýhodami. Status zamestnanca s povolením na prechodný pobyt na účely zamestnania so sebou prináša u štátnych príslušníkov tretích krajín veľkú závislosť cudzinca na konkrétnom zamestnávateľovi, kedy so stratou zamestnania cudzinec zároveň stráca i oprávnenie zdržiavať sa na území Slovenskej republiky. Na Slovensku zatiaľ neexistuje žiadna ochranná lehota, ktorá by poskytovala cudzincovi istý čas na hľadanie si inej práce. Hrozba straty legálnosti pobytu, a teda následného vyhostenia, môže byť silným nástrojom v rukách zamestnávateľa.

Ako už bolo spomínané vyššie v súvislosti s nelegálnym zamestnávaním, práve tieto problémy a možné zneužívanie práce imigrantov, využívanie znevýhodnenej pozície takýchto zamestnancov môže teoreticky viesť k tomu, že cudzinci akceptujú typ pracovných podmienok, ktoré by inak bežne zamestnanci neakceptovali. Môže ísť najmä o nižšiu mzdu za rovnakú prácu, neposkytovanie mzdy a mzdových zvýhodnení za prácu nadčas, prípadne prekračovanie limitov pracovného času.

Ekonomickí imigranti, ktorých primárnym záujmom je zarábať finančné prostriedky a následne ich zasielať do krajiny pôvodu, majú ochotu pracovať nad rámec štandardnej dĺžky

pracovného času (nadčasy), prípadne kumulovať pracovné úväzky u viacerých zamestnávateľov. Na jednej strane sa identifikovali určité možné negatívne praktiky z dôvodu nedodržiavania Zákonníka práce rozhodnutím zamestnávateľa, na strane druhej bol aj zaznamenaný záujem samotných cudzincov pracovať dlhšie a viac.

V rámci konkrétnych výkonov práce zameraných na výkon kontroly zamestnávateľov, u ktorých je na základe získaných informácií resp. predchádzajúcich skúseností kontrolných orgánov predpoklad zamestnávania cudzincov, spolupracujú inšpektoráty práce s policajnými zložkami - Úradom boja proti organizovanej kriminalite Prezídia Policajného zboru a Úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru. Základným rámcom súčinnosti je vzájomná Dohoda o spolupráci pri vykonávaní kontrol podnikateľských subjektov umožňujúcich nelegálnu prácu, uzatvorená v roku 2012 medzi Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Národným inšpektorátom práce. Uvedené spoločné kontroly sa realizujú minimálne raz štvrťročne za účelom zisťovania páchania trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi, nútenej práce, nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania.

Na základe zhrnutia činnosti inšpekcie práce v sledovanom období roku 2013 vrátane plánovania aktivít týkajúcich sa predmetnej agendy do ďalšieho obdobia možno konštatovať:

A) V oblasti plnenia Koncepcie integrácie cudzincov v SR zo strany Národného inšpektorátu práce neboli v roku 2013 stanovené celoslovenské úlohy.

Výsledky, ktoré sú k dispozícii, vychádzajú zo zistení inšpekcie práce so zameraním na kontrolu nelegálneho zamestnávania. Na rok 2014 Národný inšpektorát práce plánuje celoslovenskú úlohu pre všetky inšpektoráty práce. Predpokladané zameranie úlohy je na dodržiavanie rovnakých pracovných podmienok cudzincov a bude vykonávaná celoročne.

B) Pri previerkach v súvislosti s plnením celoslovenských úloh, úloh so špeciálnym režimom, mimoriadnych úloh a vlastných krajských úloh zo strany inšpektorátov práce sú na prevádzkach zamestnávateľov kontrolované aj fyzické osoby, ktoré sú cudzincami- uvedené previerky vykonávajú inšpektoráty práce samostatne alebo v súčinnosti so zložkami Policajného zboru SR.

C) V rámci šetrenia podnetov právnických a fyzických osôb neboli evidované podnety podané cudzincami v súvislosti so zamestnávaním a ani v súvislosti s namietanou diskrimináciou v pracovnoprávných vzťahoch.

S ohľadom na monitorovanú situáciu možno z pohľadu orgánov inšpekcie práce súčasný stav v oblasti migrácie v rámci Slovenskej republiky hodnotiť naďalej ako stabilizovaný.

V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2012 neboli zaznamenané výraznejšie zmeny vo vývoji situácie v danej oblasti.

V rámci výkonu inšpekcie práce v Slovenskej republike boli za rok 2013 zistené nasledovné skutočnosti týkajúce sa problematiky cudzincov na pracovnom trhu:

Inšpektorát práce	Podnety v oblasti diskriminácie	Zistenia nelegálneho zamestnávania cudzincov	Podnety cudzincov na zamestnávateľa	
			spolu	opodstatnené
Bratislava	0	1	0	0
Trnava	0	1	0	0
Nitra	0	0	0	0
Trenčín	0	0	0	0
Žilina	0	4	0	0
Banská Bystrica	0	0	0	0
Prešov	0	0	0	0
Košice	0	0	0	0
Spolu	0	6*	0	0

*Čína, Južná Kórea- 3, Macedónsko, Mongolsko

Záver:

V rámci výkonov inšpekcie práce sa inšpektori práce stretávajú na prevádzkach zamestnávateľov aj s príslušníkmi tretích krajín, najčastejšie išlo o občanov Vietnamu, Číny, Ukrajiny, Afganistanu a Južnej Kórey, sporadicky aj občanov iných krajín.

Pri kontrole nelegálneho zamestnávania bolo zaznamenaných 6 prípadov porušenia zákazu nelegálneho zamestnávania vo vzťahu k cudzincom, ktoré boli riešené v rámci zákona č.125/2006 Z.z. o inšpekcii práce v platnom znení.

Orgány inšpekcie práce nezaznamenali v roku 2013 zo strany cudzincov žiadne podnety. Napriek tomu inšpektori práce pri svojej činnosti uplatňujú aspekt preventívneho pôsobenia vo vzťahu k predchádzaniu diskriminácii a presadzovaniu zásady rovnakého zaobchádzania voči cudzincom v pracovnoprávných vzťahoch.